

فصلنامه پژوهاک آموزش

دوره انتشار : فصلنامه

موضوع : آموزش در علوم پزشکی

زبان : فارسی – انگلیسی

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

سر دبیر : دکتر ابوالقاسم امینی

مدیر مسئول : خانم دکتر مهستی علیزاده

هیات تحریر : دکتر ابوالقاسم امینی، دکتر مهستی علیزاده، دکتر نعمت بیلان ، دکتر رضا غفاری ، دکتر

فاطمه رنجبر ، دکتر سوسن حسن زاده سلماسی ، دکتر زکیه پیری

مدیر اجرایی : حوریه سربازوطن

طراح نشریه : فریبا سالک - علی احمدیان - غلامرضا مطمئن دادگر

محل انتشار : تبریز

تلفن : ۰۴۱۱-۳۳۶۲۷۰۰

نشانی : تبریز - خیابان دانشگاه - روبروی بیمارستان قلب شهید مدنی - مرکز مطالعات و توسعه آموزش

علوم پزشکی

صندوق پستی : ۵۱۶۶۵۴۱۷

کد پستی: ۵۸۱۳-۵۱۶

شادا که نخستین فصلنامه علمی آموزشی پژوهاک در آغاز بهار آموزش فراروی شما عزیزان قرار دارد. ادعایی نداریم و نخواهیم داشت. برآنیم تا با هم بودن و هم صدایی مان را یادآور شویم تا با شما همراهان بسوی چشم اندازمان که همانا توسعه آموزش دانشگاه است راه سپاریم.

آنچه پیش رو دارید با تلاش همکاران و همراهان پرتلاش، صمیمی و علاقمند مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی تبریز حاصل شده است.

هدف از تهیه این فصلنامه اطلاع رسانی فعالیت های مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی و استفاده از نظرها، پیشنهاد ها و انتقادهای شما همراهان و آشنایان جهت بهبود مستمر فعالیت ها و برنامه های توسعه آموزش دانشگاه است. در هر شماره چند مقاله علمی در خصوص آموزش علوم پزشکی به چاپ خواهد رسید . همواره به یاری شما در پربار کردن نشریه نیازمندیم.

پرواضح است کاستی هایی ناخواسته وجود خواهد داشت، صمیمانه پذیرای گفته ها و نقدها و راهکارهای شما هستیم.

دکتر مهستی علیزاده

مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

و

مدیر مسئول فصلنامه

کلام استاد

بنام خداوند جان و خرد

!!

اندیشه و اراده دو ویژگی منحصر بفرد و نعمت بزرگ الهی است که به ما انسانها عطا شده و پایه اصلی برقراری ارتباط هوشمندانه و هدفدار بین انسانها بشمار می رود .

اکنون که به یاری پروردگار بزرگ و با همت همکاران ارجمند این نشریه به منظور ارتقای ارتباط علمی بین همکاران و

سایر مخاطبان طراحی شده است ، برخورد وظیفه می دانم از باب قدردانی نکاتی را تقدیم دارم :

- اگر چه ماهیت مراکز مطالعات و توسعه آموزش در کشور، با آموزش، یادگیری، پژوهش و ارتقای مستمر حرفه ای عجین شده و تجربه چند سال گذشته این مرکز نیز بیانگر تلاش مستمر همکاران در یادگیری و ارتقای حرفه ای و کمک به آموزش دیگران بوده ، اما میتوان هنوز هم سطح یادگیری و یاد دهی را در درون سازمان و نقش فرا سازمانی آنرا افزایش داد .

- به میمنت چاپ اولین شماره این نشریه تلاش خاهشم کرد به دور سوال زیر پاسخ دهیم:

❖ سازمان یادگیرنده یا فراگیر چیست؟

❖ چگونه میتوان به چنین موسسه یا سازمان تبدیل شد؟

- از دیدگاه پتر سنج ، سازمان یادگیرنده عبارتست از " هر سازمانی که برخوردار از فرهنگ و ساختار مشوق و ارتقا

بخش یادگیری در تمامی سطوح برای افزایش توانائی ساختن ، تطابق و شکل دهی آینده خود باشد."

- در این دیدگاه یک سازمان آموزنده یا فراگیر دارای ویژگیهای زیر است :

- ✓ یادگیری مستمر را تشویق می کند.
- ✓ فرصت و دسترسی به یادگیری را افزایش می دهد.
- ✓ تبادل اطلاعات بین اعضا را به حداکثر می رساند .
- ✓ دسترسی به آموزش انعطاف پذیر را افزایش می دهد.
- ✓ همکاری موثر بین کارکنان را ارتقا می بخشد.
- ✓ از پینش وسیع برخوردار است.
- ✓ دیدگاه یا دور نمای مشترک را ترویج می کند.

بنابراین در ادامه راهی که تاکنون با تلاش و همیاری همکاران طی شده است هنوز هم این مسیر تکاملی نیاز به باز اندیشی ، تداوم و ارتقای مستمر دارد . امید است در فرصتی دیگر موانع و راهکارهای تحقق هر چه بهترین ویژگیها را نیز مورد بررسی قرار دهیم.

دکتر ابوالقاسم امینی

سر دبیر

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی در یک نگاه

□ واحد آموزش علوم پزشکی

گروه آموزش علوم پزشکی بعنوان یک گروه آموزشی-پژوهشی زیر مجموعه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی (EDC) دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۸۶ با اهداف زیر تاسیس شد:

آموزش:

- برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت در زمینه مهارت‌های دانشگاهی برای اعضای هیات علمی دانشگاه و کارشناسان دفاتر توسعه آموزش به منظور ارتقای توانمندی آنان و بهبود کیفیت برنامه‌های آموزشی دانشگاه
- برگزاری دوره‌های آموزشی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای آموزش علوم پزشکی و پژوهش در آموزش

پژوهش:

- تدوین و اجرای طرح‌های نیازسنجی آموزشی برای کمک به بازنگری و ارتقای برنامه‌های موجود و یا تدوین برنامه‌های جدید و مورد نیاز آموزشی با کمک سایر گروه‌ها و مراکز آموزشی
- انجام طرح‌های پژوهشی در ابعاد مختلف آموزش علوم پزشکی به منظور تحلیل وضعیت موجود و یافتن راه‌های بهبود کیفیت آنها

خدمات:

- ارائه کمک‌های مشاوره‌ای در زمینه پژوهش، نیازسنجی، ارزشیابی، برنامه‌ریزی و مدیریت دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی به اعضای هیات علمی، مدیران و موسسات آموزشی داخل و خارج دانشگاه

کمک به سایر دانشگاه‌ها و مراکز توسعه آموزش در برگزاری دوره‌های آموزشی و یا تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آن

کمک به سایر واحدهای مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی از طریق اعضای گروه در زمینه‌های مدیریتی، آموزشی و پژوهشی

اهم اقدامات و دستاوردهای گروه:

- ۱- برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای اعضای هیات علمی و کارشناسان دفاتر توسعه
- ۲- راه اندازی دوره فلوشیپ مهارت‌های دانشگاهی برای کارشناسان دفاتر توسعه و اعضای هیات علمی
- ۳- طراحی و تصویب دوره کارشناسی ارشد آموزش علوم پزشکی بصورت نیمه حضوری
- ۴- تدوین برنامه PhD پژوهش در آموزش علوم پزشکی و پیگیری مراحل تصویب آن
- ۵- فعال سازی تیم پژوهش در آموزش و ارتقای کیفی و کمی طرح‌های پژوهش در آموزش
- ۶- کمک به بازنگری برنامه راهبردی حوزه معاونت آموزشی دانشگاه
- ۷- کمک به تشکیل کمیته ارتقای رتبه دانشگاه و ارائه کمک‌های مشاوره و اجرای آن در دانشکده‌ها
- ۸- جلب همکاری اساتید برای تقویت شورای گروه
- ۹- همکاری موثر در مراحل ایجاد مرکز پژوهش در آموزش علوم پزشکی
- ۱۰- تدوین بسته‌های آموزشی چند رسانه‌ای و کمک به تدوین محتوای آموزشی الکترونیکی کارگاه‌ها و دوره‌های آموزش مهارت‌های دانشگاه
- ۱۱- فعالیت مستمر بعنوان دبیرخانه جشنواره آموزشی شهید مطهری

واحد ارزشیابی

هر برنامه اجرایی نیاز به یک برنامه ارزشیابی دارد که عملکرد اعضاء و نتایج بدست آمده را مورد ارزشیابی و سنجش قرار دهد. برنامه های آموزشی بیشتر از هر برنامه اجرایی نیازمند بررسی و ارزشیابی میباشد تا کمیت و کیفیت محتوا و نتایج بدست آمده مورد سنجش قرار گیرند.

ارزشیابی به جمع آوری سیستماتیک اطلاعات جهت قضاوت در مورد کمیت و کیفیت برنامه مورد اجرا اطلاق میشود که جهت بررسی برنامه آموزشی (برنامه ریزی ، اجرا ، ارزیابی دانشجو ، ...) نیز این فرآیند اجرا شده و مهمترین قسمت فرآیند آموزشی که همان نحوه تدریس اساتید میباشد بصورت مستمر مورد کاوش و ارزشیابی قرار میگیرد .

ارزشیابی به شیوه های مختلف قابل انجام است که هر کدام با اهداف خاصی برنامه ریزی شده و از نتایج بدست آمده استفاده میشود که مهمترین شیوه ، پرسش از دانشجویان به عنوان مشتریان سیستم آموزشی میباشد . ارزشیابی باید بوسیله خود مجریان و دست اندرکاران برنامه انجام گرفته و از نتایج آن جهت برنامه ریزی های آینده استفاده شود .

عملکرد :

واحد ارزشیابی مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی رسانتهای مهمی را به عهده دارد که مهمترین آنها عبارتند از :

۱-تشکیل ساختار و سیستم ارزشیابی مستمر در دانشکده ها و گروههای آموزشی

۲-کنترل و پایش عملکرد سیستم ارزشیابی واحدهای تابعه

۳-تدوین فرمهای ارزشیابی با توجه به نظر کارشناسان عضو کمیته ارزشیابی

۴-تدوین روشهای ارزشیابی با توجه به نظر کارشناسان عضو کمیته ارزشیابی

۵-جمعبندی اطلاعات ارزشیابی دانشکده ها و تجزیه و تحلیل علمی داده ها

۶-انعکاس نتایج استخراج شده ارزشیابی به مراجع ذیصلاح در صورت نیاز

۷-تفسیر و توصیف نتایج ارزشیابی و ارزش گذاری روی نتایج

۸-پژوهش در خصوص مباحث ارزشیابی

۹-اجرای ارزشیابی بیرونی در کنار ارزشیابی درونی (ارزشیابی مستمر دانشکده ها)

۱۰-کمک به مدیران در تصمیم گیریهای آموزشی ، برنامه ریزی های استراتژیک دراز مدت

اهداف کوتاه مدت:

۱- سازماندهی جمع آوری داده ها در مورد برنامه های آموزشی اجرا شده بر اساس نظرسنجی از دانشجو

۲-انجام مطالعه به منظور اصلاح و تدوین فرمهای نظرسنجی از دانشجو

۳-برگزاری کارگاههای آموزشی ویژه اعضا هیات علمی در مورد مباحث مربوط به ارزشیابی

۴-تهیه فرمهای مشخص برای ارزشیابی درونی گروههای آموزشی

۵-اجرای طرح ارزشیابی درونی گروههای آموزشی بر اساس ساختار یکسان

۶-تنوع بخشیدن به منابع جمع آوری داده در مورد برنامه های آموزشی

۷-تثبیت نظام ارزشیابی در فرآیندهای جاری دانشگاه بعنوان یکی از مراحل مهم برنامه ها

۸-سازماندهی و آماده سازی مقدمات لازم برای ارزشیابی بخشهای بالینی بصورت مستحکم و سازماندهی شده

باید توزیع فرمهای ارزشیابی در زمانهای مناسب و در آخرین جلسه تدریس بدون حضور خود مدرس انجام گیرد.

واحد مهارتهای بالینی

علم و حرفه پزشکی به دلایل متعدد با سرعت شگفتی در حال تحول است که برخی از این دلایل عبارتند از:

توسعه دانش بشری در زمینه شناخت بیماریها و عوامل موثر بر سلامت انسان تحول سریع و نوآوری در روشهای تشخیص و مراقبت بیماران در رشته های مختلف تخصصی و فوق تخصصی ایجاد تغییر در شیوه های مراقبت و درمان سنتی بسوی طب سرپائی، طب مولکولی، طب رفتاری، طب اجتماعی و طبابت از راه دور تاثیر فناوری جدید بروشهای آموزش علوم پزشکی و روشهای ارائه خدمات پزشکی و نیاز اجتناب ناپذیر به ایجاد تحول مستمر در روشهای رایج از طرف دیگر آموزش دوره پزشکی عمومی بطوریکه در کشور ما رایج است امکان کسب مهارت و توانایی لازم را برای مراقبت جامع از بیماران فراهم نمی کند. علت این امر تکیه بیش از حد بر دروس نظری، فرصت ناکافی تمرین در محیط واقعی و همچنین نداشتن واحد درسی و یا متولی علمی و اجرایی در آموزش مهارتهای بالینی عمومی است. بررسیهای انجام شده در دانشگاههای علوم پزشکی کشور ومقالات منتشر شده در منابع بین المللی نشان دهنده وضعیت نامطلوب آموزش مهارتهای بالینی است. بعنوان مثال نظر خواهی از کارورزان دانشکده پزشکی تبریز نشان داد که میزان مهارت کسب شده توسط کارورزان صرف نظر از شیوه آموزش و منبع یادگیری، در ۲۰ مهارت عملی بخصوص در مهارتهایی که جنبه حیاتی در مراقبت بیمار دارند، ضعیف است. در سایر مهارتهای رفتاری کلیدی در زمینه معاینه بالینی، ثبت اطلاعات بالینی، برقراری ارتباط و مشاوره و نسخه نویسی نیز به دلیل نبود برنامه های آموزشی مدون و فرصت یادگیری استاندارد شده ،

۹- تشکیل کمیته ارزشیابی و تدوین شاخصهای ارزشیابی در حیطه های مختلف فرآیند آموزشی

۱۰- فراهم نمودن مقدمات شرکت مسئول و کارشناسان واحد ارزشیابی در دوره های کوتاه مدت و بلند مدت مرتبط با مباحث ارزشیابی در آموزش

اهداف بلند مدت:

۱- تهیه گزارشات ادواری از عملکرد واحدهای مختلف آموزشی دانشگاه و ارسال آنها به مسئولین واحدها
۲- سازماندهی و ایجاد نظام اعتبارگزاری در داخل دانشگاه به منظور سنجش عملکرد واحدهای آموزشی

چالشهای موجود و راهکارها:

۱- عدم توجه کافی به نحوه ارزشیابی توسط معاونین آموزشی دانشکده ها
راهکار مناسب برگزاری کارگاه برای روشن شدن انگیزه ارزشیابی برای ایشان
۲- عدم تاثیر مناسب ارزشیابی در پیشرفت اساتید
راهکار مناسب پیشرفت اساسی اساتید باید منوط به مطلوب بودن ارزشیابی نحوه تدریس باشد چراکه اولین اصالت دانشگاه آموزش است.
۳- عدم وجود مسئول مشخص ارزشیابی در دانشکده ها
معین کردن افراد مشخص و آگاه به مسایل ارزشیابی برای هر چه بهتر برگزار کردن ارزشیابی
۴- عدم توجه مناسب دانشجویان نسبت به ارزشیابی
اساتید و برنامه های آموزشی
توجه مناسب دانشجویان قبل از ارزشیابی و روشن نمودن اهداف ارزشیابی میتواند از تورش های بوجود آمده در نتایج ارزشیابی جلوگیری نمود.
۵- توزیع فرمهای ارزشیابی در زمانهای نامناسب که موجب تورش در نتایج ارزشیابی میشود

۴- در یک مرکز مهارتها بازخورد مستقیم (با استفاده از وسایل سمعی- بصری، بازخورد همکاران و ارزشیابی مدرسان و پرسنل) ممکن می‌باشد.

۵- آموزش در مرکز مهارتها وابسته به بیمار نیست و این درحالی است که اگر تعداد بیماران بیمارستان یا درمانگاه کاهش یابد، آموزش مختل می‌شود.

مشکلات یک بیمار با یک بیماری مزمن در یک دوره کوتاه زمانی می‌تواند مطرح و آموزش داده شود. آموزش مهارتها درمرکز مهارتها بالینی عامل انگیزشی خوبی است چرا که کسب دانش و مهارت به صورت توأم صورت می‌گیرد.

۶- آموزش مهارتها در مرکز مهارتها باعث یادگیری استاندارد «رویه‌های انجام مهارت» می‌شود.

۷- کاهش استرس مدرسان، استادان و دانشجویان در امر آموزش و فراگیری مهارتها(به دلیل واقعی نبودن بیماران) از مزایای دیگر این مراکز است.

۸- یادگیری در این مراکز می‌تواند به صورت خودآموزی و یادگیری فعال صورت گیرد.

۹- این مراکز باعث کمتر شدن بدبینی نسبت به مراکز آموزشی و درمانی می‌شوند زیرا با یادگیری بهتر و کاملتر در مراکز مهارتها بالینی احتمال بروز خطاهای پزشکی از سوی دانشجویان، کارورزان و دستیاران کاهش می‌یابد.

آشنایی با فعالیتهای

آموزش ۵/۰ واحد سمبولوژی عملی برای دانشجویان پزشکی دوره پیش بالینی (فیزیوپاتولوژی) در بخش مهارتها بالینی

آموزش مهارتها عملی بین رشته ای برای کلیه دستیاران جدیدالورد در هر سال

برگزاری OSCE (آزمون بالینی ساختاردارعینی) برای کلیه دستیاران و گروههای تخصصی دانشکده پزشکی

متأسفانه وضعیت دانش آموختگان پزشکی کشور رضایت بخش نیست .

بر این اساس و با توجه به اهمیت ضرورت رعایت حقوق بیماران و کاهش استرس روانی دانشجویان ایجاد بخشهای مهارتها (آموزش بالینی Clinical Skill Department) بعنوان یک اولویت آموزشی مطرح و درمرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی تبریز (Education Development Center) منجر به برنامه‌ریزی و ایجاد بخش مهارتها بالینی گردید.

ضرورت تاسیس و راه اندازی بخش مهارتها بالینی

۱- ارتقاء سطح آموزش عملی

۲- ضرورت رعایت حقوق بیماران

۳- کاهش استرس روانی دانشجویان رشته های علوم پزشکی

۴- فراهم آوردن فرصت یادگیری و تمرین برای دانشجویان قبل از ورود به محیط بالینی

برای دستیابی به چنین اهدافی، ایجاد بستر مناسب یادگیری و تمرین مهارتها رفتاری و ابزاری برای دانشجویان و سایر فراگیران قبل از ورود به محیط بالینی ضروری است.

مزایای آموزش مهارتها بالینی

۱- می‌توان پیچیدگی یادگیری را کنترل کرد و آن را با برنامه‌ریزی بهتر و دقیقتری ارائه داد. مثلاً آموزش یک مهارت در بیمارستان که محیطی شلوغ و با حوادث غیر قابل پیش‌بینی است، بازدهی نسبتاً کمی دارد.

۲- انجام مهارت می‌تواند تکرار شود، در صورتیکه در روی بیمار واقعی این امکان وجود ندارد (تکرار در محیط امن).

۳- اشتباه در مراکز مهارتها قابل پذیرش است ولی روی بیمار واقعی نه.

واحد پژوهش در آموزش تاسیس گردیده است تا در راستای رسالت اصلی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه که ارتقاء کیفی سطح آموزش در دانشگاه می باشد از طریق همکاری و حمایت در انجام پژوهشهای آموزشی ضمن برطرف نمودن مشکلات و نیازهای آموزشی دانشکده ها و دانشگاه گام مؤثری را در ارتقاء کیفیت آموزش در سطح ملی، محلی، منطقه ای و بین المللی بردارد و زمینه تولید و انتقال دانش مربوطه به این حوزه را طی سالهای آتی ارتقاء بخشد.

این واحد به عنوان مغز متفکر مرکز توسعه عمل نموده و در راستای دادن ایده جهت برنامه ریزی و اجرای برنامه های آموزشی گام بر می دارد. برای افزایش آگاهی اساتید در زمینه مسائل نوین آموزش پزشکی و انعکاس نظرات اساتید و دستیاران و تحلیل مسائل و مشکلات موجود در زمینه فعالیت های آموزشی باید پژوهش های متعدد و کاربردی انجام گیرد که تعیین این اولویتهای پژوهشی از فعالیتهای واحد پژوهش و توسعه می باشد همچنین چاپ نتایج این تحقیقات در مجله آموزش پزشکی که توسط مرکز منتشر و در اختیار تمامی اساتید و دستیاران قرار می گیرد. نیازسنجی در خصوص مسائل مربوط به آموزش پزشکی در کشور، پژوهش در فرآیند یاددهی- یادگیری در نظام آموزش پزشکی، مطالعات و بررسیهای بنیادی و کاربردی در زمینه های آموزش پزشکی، توجه و حساسیت نسبت به تغییرات آموزش پزشکی در کشور، انتشار، تألیف و ترجمه در زمینه پژوهشهای انجام شده و تازه های آموزش پزشکی، ارزیابی و پژوهشهای کیفی و کمی در آموزش پزشکی عمومی و تخصصی کشور، انجام پژوهشهای لازم جهت حل معضلات اساسی کشور در زمینه آموزش پزشکی و ارائه خدمات مشاوره ای به دیگر دانشگاه ها و از اهم فعالیتهای واحد پژوهش در آموزش می باشد.

رسالت تیم پژوهشی آموزش پزشکی:

برگزاری کارگاههای عملی جهت توانمندی سازی دانشجویان کارآموز ۱ و ۲ و کارورزی برای انجام هر چه بهتر مهارتها در بالین بیمار

برگزاری دوره های احیای قلبی ریوی پایه و پیشرفته - احیای نوزاد و مراقبت بیماران ترومایی مشترک با اداره آموزش مداوم برای پزشکان عمومی و اورژانس

برگزاری کارگاههای احیای نوزاد برای کلیه پرسنل شبکه های بهداشت و درمان استان با همکاری اداره سلامت مادر و نوزاد کشور

آموزش عملی احیای قلبی ریوی پایه و پیشرفته به کلیه پرسنل بیمارستانهای استان با عقد قرارداد

برگزاری دوره ی احیای پایه، تریقات و ریدی، عضلانی، داخل جلدی، زیر جلدی و پانسمان بانداز برای دانشجویان رشته های علوم پزشکی از جمله دندانپزشکی، داروسازی، بهداشت و تغذیه و کادر بهداشتی از جمله بهورزان و غیره با عقد قرارداد

میزبان کلیه میهمانان و مسئولین بازدید کننده ی دانشگاههای کشور و همکاری در راه اندازی بخش مهارتهای بالینی دانشگاههای علوم پزشکی ..

ارائه دستاوردهای آموزشی سالانه بخش در غرفه های همایش آموزش پزشکی کشور

مستند سازی کلیه عملکرد بخش در طول سال از قبیل فیلمبرداری - عکسبرداری - تهیه نتایج بصورت نمودار - نقطه نظرات و استفاده از آنها در جهت توسعه و رشد و پیشرفت بخش

تألیف و انتشار کتاب آموزش مهارتهای بالینی و تلاش در جهت تهیه کردن فیلمهای آموزشی

تبدیل نتایج عملکرد بخش بصورت مقاله و ارائه آن در همایش های آموزش پزشکی کشور و اعمال نتایج تحقیقات در بهبود عملکرد بخش بالغ بر بیش از ۱۵ مقاله

❑ واحد پژوهش در آموزش:

ارزشیابی دانشجویان
ارزشیابی گروههای آموزشی
ارزیابی درونی و اعتباربخشی
بازنگری برنامه های درسی در مقاطع مختلف
شیوه های تدریس و فنون یادگیری در آموزش پزشکی
بازنگری برنامه های آموزش مداوم
آموزش پزشکی جامعه نگر
مطالعات تطبیقی در آموزش پزشکی در مقایسه با برنامه
های آموزش پزشکی در سایر کشورها
اقتصاد آموزش و اقتصاد سلامت
آموزش مهارتهای عملی و بالینی در آزمایشگاه و بخش
مهارتهای بالینی
بررسی وضعیت آموزش بالینی در دانشگاه
نیاز سنجی ، روشهای یادگیری و تدریس در آموزش
مداوم دانش آموختگان
اخلاق پزشکی
طرح خودگرایی و آموزش پزشکی

شیوه های ارتقاء توانمندی اعضای هیئت علمی
کلاسها و فرآیندهای ارتقاء اعضای هیات علمی
پرورش خلاقیت و تفکر انتقادی در دانشجویان
جایگاه و نقش دانش آموختگان رشته های علوم پزشکی
ملاکها و فرآیند تعیین ظرفیت پذیرش رشته ها و دانشگاه
ها

❑ واحد استعداد های درخشان

موضوع هدایت استعداد های درخشان در دانشگاه های علوم
پزشکی کشور به معاونت آموزشی محول شده است که
در دانشگاه علوم پزشکی تبریز بر اساس پنجاهمین
صورتجلسه مورخه ۸۰/۱۰/۳۰ شورای آموزشی دانشگاه
مسئولیت اجرایی آن به مرکز مطالعات و توسعه آموزش
پزشکی (EDC) واگذار گردید.

رسالت تیم پژوهشی آموزش پزشکی تبریز، تولید
علم، فناوری، توانمند سازی جامعه دانشگاهی در سطح
ملی و بین المللی برای ارتقای کیفیت آموزش علوم
پزشکی در موارد ذیل می باشد:

طراحی، مدیریت و اجرای پژوهشهای اولویت دار در
زمینه آموزش علوم پزشکی
تحلیل وضعیت، اولویت بندی و ارائه راهکارهای ارتقاء و
توسعه آموزش علوم پزشکی
ارائه خدمات مشاوره ای به دانشکده ها و مراکز ذینفع در مورد
پایان نامه ها و طرحهای پژوهشی مرتبط به آموزش علوم
پزشکی

توسعه و بکارگیری دانش و فن آوری جدید و آموزش
الکترونیکی و مجازی در راستای بهبود کیفیت آموزش علوم
پزشکی

تربیت نیروی انسانی پژوهشگر از طریق برگزاری دوره های
آموزشی کوتاه مدت و بلند مدت حضوری و غیر حضوری
در ابعاد گوناگون آموزش علوم پزشکی

کمک به برنامه ریزی، مدیریت و ارتقای کیفیت برنامه های
آموزش مداوم در رشته های مختلف آموزش علوم پزشکی با
همکاری گروهها و مراکز آموزشی ذیربط

کمک به ارتقای کیفیت برنامه های آموزشی از طریق انجام
مطالعات، ارزشیابی و بازرسی دوره های موجود با کمک
اعضای هیأت علمی و گروههای آموزشی

شناسائی ، هدایت و کمک به پرورش استعداد های در
خشان (دانشجویان ممتاز) دانشگاه بعنوان بخشی از
استراتژی کلان در توسعه نیروی انسانی شایست

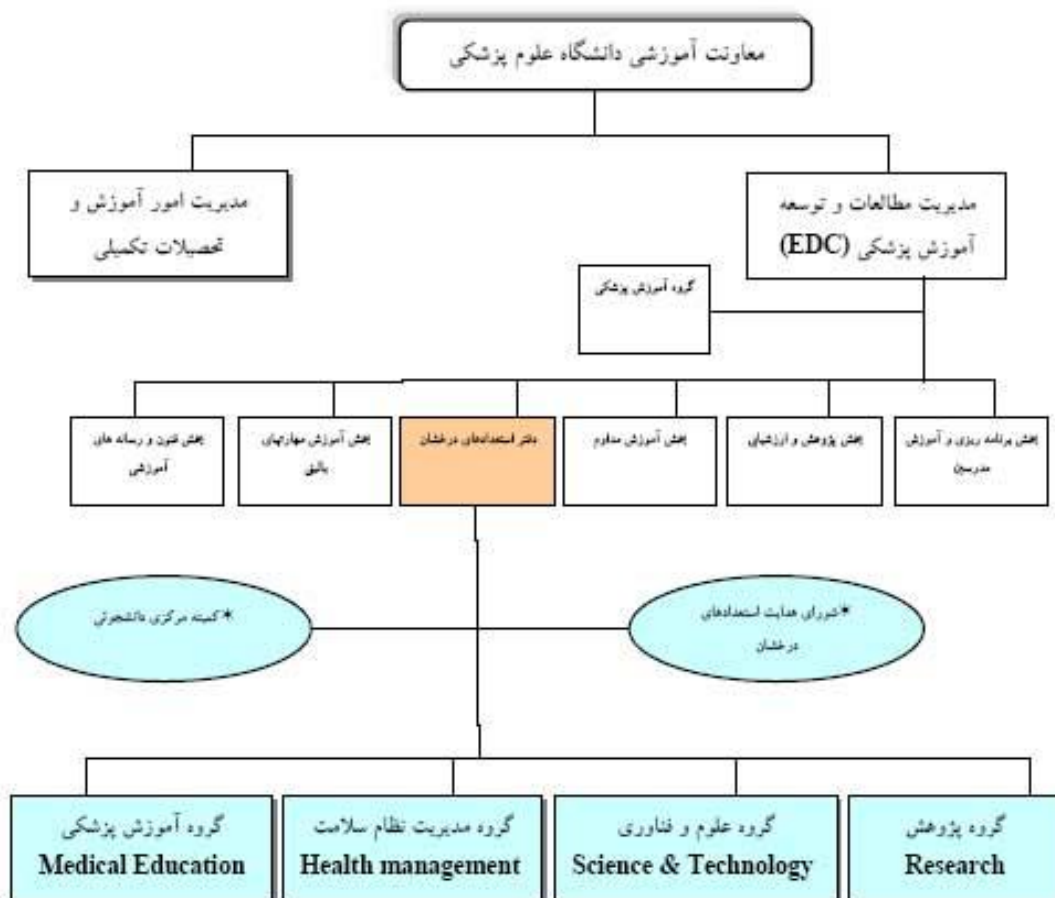
گسترش همکاریهای علمی، پژوهشی و آموزشی با سایر
مراکز علمی داخلی و بین المللی

اولویتهای پژوهشی :

ارزشیابی بر برنامه های آموزشی و دروس
ارزشیابی اساتید

بالحق "شورای هدایت استعداد های درخشان" تشکیل گردید. در حال حاضر ساختار کلی دفتر استعداد های درخشان و جایگاه آن در دانشگاه علوم پزشکی به شرح زیر است:

دفتر استعداد های درخشان این دانشگاه نیز با تشکیل کمیته دانشجویی در سال ۱۳۸۱ به صورت رسمی فعالیت خود را آغاز نمود. همچنین به منظور تدوین یک ساختار اجرایی رسالت مدار، جلب همکاری های درون بخشی در دانشگاه علوم پزشکی و ارائه راهکار های مناسب جهت شکوفا سازی استعداد های

حرفه ای در جایگاه شغلی آینده است تا در توسعه پایدار کشور مؤثر و مفید باشند. اهداف کوتاه مدت دفتر استعداد های درخشان (۱) شناسایی و سازماندهی دانشجویان نخبه بر حسب رشته و سال ورودی

اهداف کلی رسالت دفتر استعداد های درخشان در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تبریز زمینه سازی جهت ارتقاء توانایی و مهارت دانشجویان مستعد و شکوفائی استعداد های بالقوه آنان برای بهترین عملکرد

۲) هموار کردن زمینه‌های حمایت از استعدادهای درخشان با ارائه راهکارهای معین و هماهنگی داخل و بین بخشی

۳) حمایت و تسهیل اجرای طرحهای علمی و پژوهشی پیشنهادی از طرف دانشجویان ممتاز با استفاده از جلب منابع داخل و خارج از دانشگاه

۴) فراهم ساختن مسافرتها علمی داخل و خارج از کشور برای دانشجویان مستعد منتخب

اهداف بلندمدت دفتر استعدادهای درخشان

۱) برقراری ارتباط و ارائه مشاوره با واحدهای سازمانی وزارت بهداشت در مورد بکارگیری دانش‌آموختگان مستعد برحسب رشته تحصیلی

۲) ایجاد ساختار مبادله اطلاعات با دانش‌آموختگان عضو دفتر جهت فراهم نمودن زمینه بروز خلاقیت‌ها و نوآوری

۲) تهیه و تدوین برنامه‌های مورد نیاز برای کشف و پرورش استعدادهای درخشان

۳) ارائه خدمات مشاوره‌ای و اطلاع رسانی به استعدادهای درخشان و ارتباط با اساتید مشاور و راهنما در چهارچوب برنامه‌های تصویب شده.

۴) طراحی و اجرای نیازسنجی از دانشجویان مستعد.

۵) طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی مورد نیاز دانشجویان مستعد

۶) ارائه راهنمایی و مشاوره به دانشجویان به منظور تسهیل استفاده از آئین‌نامه‌های مصوب وزارت متبوع در خصوص استعدادهای درخشان

اهداف میان مدت دفتر استعدادهای درخشان

۱) تهیه بانک اطلاعاتی ویژه اعضاء دفتر استعدادهای درخشان

برنامه‌ها

در حال حاضر کمیته دانشجویی دفتر استعدادهای درخشان در قالب چهار تیم اصلی فعالیت دارد. که خلاصه‌ای از برنامه‌ها و فعالیتهای هر کدام به شرح زیر است:

گروه	اهم فعالیت‌ها و برنامه‌ها
آموزش پزشکی Medical Education	برگزاری کارگاه در زمینه‌های: مهارتهای دانشجویی روشهای مطالعه ارائه کنفرانس و سخنرانی روشهای یادگیری در گروه کوچک مدیریت یادگیری و مدیریت زمان آموزش روشهای یادگیری بالینی
علوم و فناوری Science & Technology	آشنایی با سلولهای بنیادی و نقش آنها در علوم پزشکی آشنایی با کاربردهای پزشکی مولکولی آشنایی با علوم و فناوری جدید در زمینه بیوتکنولوژی برگزاری کارگاههای Scientific writing

اطلاع رسانی جهت انتقال رسالت و چشم انداز برنامه جامع مدیریت سلامت سازماندهی فعالیت های دانشجویی در زمینه مدیریت سلامت برگزاری کارگاههای مرتبط با مدیریت سلامت	مدیریت نظام سلامت Health management
برگزاری کارگاههای روش تحقیق و مقاله نویسی برگزاری کارگاههای روشهای جستجو در شبکه و آشنایی با منابع اینترنتی در زمینه علوم پزشکی معرفی اولویت های پژوهشی و ارائه خدمات مشاوره ای و هدایت دانشجویان در این زمینه برقراری ارتباط مستمر با مرکز تحقیقاتی وابسته و غیر وابسته به دانشگاه	پژوهش Research

کمیته دانشجویی

این کمیته به منظور جلب همکاری و مشارکت دانشجویان مستعد و توانمند در اجرای برنامه های دفتر، برقراری ارتباط مستمر اعضاء با دفتر و هماهنگ نمودن فعالیت های دانشجویی با اهداف کلی دفتر تشکیل شده و اجزای تشکیل دهنده آن عبارتند از:

۱- مدیر یا دبیر هرزیر گروه تخصصی

۲- نمایندگان دانشکده های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی

□ واحد آموزشهای الکترونیکی

مقدمه

همانند سایر عرصه ها، اینترنت در عرصه های آموزشی نیز چالش های جدیدی را ایجاد کرده است. قابلیت توسعه سریع، به اشتراک گذاری دانش و محتوای آموزشی با حداقل هزینه، استقلال یادگیری از مکان و زمان و از همه مهمتر، محوریت یادگیرنده از مختصات توسعه و کاربرد فناوری اطلاعات در آموزش است.

اگر به دنبال محلی مناسب برای ادامه تحصیل می گردید، کارشناسان می گویند بهترین محل تحصیل دانشگاهی است که شما را به هدفان می رساند ... حتی اگر از آن دور باشید.

در تعریف آموزش الکترونیکی آمده است: " یادگیری الکترونیکی فرایند یادگیری موثر است که شامل محتوایی که به صورت دیجیتالی ارائه می شود، حمایت از فراگیران و سایر خدمات آموزشی می باشد."

یکی از رویکردهای اصلی آموزش الکترونیکی، آموزش ترکیبی (Blended Education) به معنی به کارگیری بیش از یک رسانه در امر آموزش است. با این روش، آموزش الکترونیکی جایگزین آموزش کنونی نمی شود، بلکه آن را تکمیل می کند. هرچند که در بسیاری از موارد آموزش الکترونیکی به تنهایی می تواند پاسخ گوی نیازهای آموزشی باشد.

در اجرای پروژه های آموزش الکترونیکی غالباً چهار رویکرد مطرح بوده است: رویکرد الکترونیکی، رویکرد مدیریتی، رویکرد مبتنی بر نیازها و رویکرد مبتنی بر یادگیری. مطالعات نشان داده اند که اتخاذ تنها یک رویکرد باعث شکست بسیاری از پروژه ها در زمینه آموزش الکترونیکی بوده است. مرکز آموزش های الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز تلفیقی از چهار رویکرد فوق را در اجرای پروژه آموزش الکترونیکی خود به کار گرفته است.

همچنین با توجه به نقش اساسی که تعاملات بین فردی در رشته های علوم پزشکی ایفا می کند، جایگزینی کامل

این مدت گروه راه اندازی سامانه فراگیری الکترونیکی با حمایت کامل و بی دریغ مرکز مطالعات اقدام به برگزاری کارگاه های متعدد و بستر سازی فرهنگی و فرهنگ سازی آموزش الکترونیکی نموده و همچنین بر توان علمی و اجرایی کارکنان خود افزود تا بالاخره در بهمن ماه ۱۳۸۶ با اختصاص نام سفا (سامانه فراگیری الکترونیکی) عملاً ایجاد آموزش الکترونیکی دانشگاه به سامان رسیده و اقدام به بارگذاری محتواهای الکترونیکی تولید شده در خود مرکز مطالعات و یا توسط بخش خصوصی و اجرای آزمایشی دو دوره کوتاه مدت نمود. واحد آموزش های الکترونیکی هم اکنون در مرحله ورود به دوره رسمی و آغاز کامل فعالیت های خویش است. امید است این گروه همچون روزهای گذشته با سربلندی تمام این مرحله مهم را نیز با افتخار پشت سر نهد.

مفاهیم آموزش الکترونیکی:

آموزش الکترونیکی را میتوان یک رویکرد نوین برای ارائه محیط آموزشی متعامل با طراحی مناسب و مبتنی بر فراگیر دانست که یادگیری را تسهیل کرده و با بکارگیری انواع منابع، در قالبهای مختلف دیجیتالی، یادگیری در هر زمان و مکان را، برای هر نفر میسر می سازد. آموزش الکترونیکی یا به تعبیر جامعتر، یادگیری الکترونیکی (e-Learning) دامنه بسیار گسترده ای را پوشش میدهد. آموزش به کمک کامپیوتر (Computer aided training)، آموزش مبتنی بر کامپیوتر (Computer based training) و آموزش مبتنی بر وب (Web based training) همگی جزو آموزش های الکترونیکی محسوب میشوند. آنچه در اینجا مد نظر میباشد، آموزش هایی است که در محیط گسترده جهانی وب یا به اختصار، اینترنت ارائه میشود. دید کلی ما از محتوای الکترونیکی جهت برگزاری یک دوره آموزشی، ارائه مجموعه عناوین آموزشی تعریف

شیوه آموزش سنتی چهره به چهره با شیوه یادگیری الکترونیکی مقبول نمی باشد. لذا شیوه یادگیری ترکیبی (blended learning) در این دانشگاه به کار گرفته خواهد شد در این مجموعه سعی شده است خلاصه ای از تاریخچه آموزش الکترونیکی در دانشگاه، اهداف و برنامه ها، مفاهیم آموزش الکترونیکی، استانداردهای آموزش الکترونیکی اهم فعالیتهای انجام گرفته و مقایسه ای بین آموزش سنتی و آموزش الکترونیکی ارائه گردد.

واحد آموزشهای الکترونیکی دانشگاه از آغاز تا به امروز

به دنبال پیشرفتهای روزمره دانش و تکنولوژیهای آموزش در دنیا، تفکر ایجاد واحد آموزش های الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال ۱۳۸۲ در مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی بعنوان مرکز متولی بسط و توسعه آموزش شکل گرفت و به دنبال آن چالشها و مذاکرات انجام یافته با هیأت رئیسه و هیأت امنای دانشگاه، در سال ۱۳۸۳ به عنوان یکی از استراتژی های میان مدت دانشگاه به تصویب هیأت امنای دانشگاه رسید و به دنبال آن مطالعات وسیع در بین شرکتهای ایرانی و خارجی و نرم افزارهای موجود انجام گردید که منجر به عقد قرارداد با دانشگاه صنعتی شریف به عنوان پیشرو این علم جدید در ایران و به عنوان یک مرکز علمی - آموزشی در آذر ماه ۱۳۸۳ گردید. پس از عقد قرارداد مطالعات لازم از سوی طرف قرارداد بر روی بسترهای شبکه ای و سخت افزاری و نرم افزاری دانشگاه صورت گرفته و طراحی نرم افزار آغاز گردید. روند کار در طول سالهای ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ با فراز و نشیب های بسیار زیاد مواجه شده و تغییرات ایجاد شده در بدنه مدیریتی دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه علوم پزشکی تبریز رکود و صعودهای متعددی را بر جریان کار تحمیل نمود، اما در

شده‌ای است که هریک از آنها در قالب صفحات وب سازماندهی شده که اجزای آموزشی، با فرمت‌های گوناگون و با چیدمانی مبتنی بر اصول انتقال مفاهیم، در آن آرایش یافته‌اند.

مستندات و متون نوشتاری از جمله اجزای آموزشی هستند که در رویکردهای سنتی و نوین آموزشی، از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار می‌باشند. یکی از نمودهای ورود فناوری اطلاعات به حوزه آموزش، تغییر ماهیت محتویات آموزشی و پیدایش محتویات الکترونیکی یا محتویات دیجیتالی می‌باشد که از جمله ویژگی آنها ساختار و نحوه سازماندهی متفاوتی است که نسبت به متون سنتی دارا می‌باشند که هم طراحان فضاهای آموزشی را قادر به توسعه انواع محتویات، متناسب ترجیحات مختلف و سبک یادگیری فراگیران میکند و هم به فراگیران، امکان انتخاب مسیرهای مختلف یادگیری را میدهد.

استانداردهای آموزش الکترونیکی

برای رسیدن به اهداف آموزش الکترونیکی باید قالب‌ها و استانداردهایی معلوم کرد که مسیر هدف‌مند را مشخص و روشن کند و در طول این مسیر به عنوان یک راهنما، به آموزش دهنده‌ها و آموزش گیرنده‌ها کمک کند. همچنین استانداردها جهت ایجاد محیط یکسان بکاربرده می‌شود و قابلیت انتقال محتوا از یک محیط استاندارد به محیط استاندارد دیگر را ایجاد می‌کنند. به همین خاطر در سطح دنیا کنسرسیوم‌هایی جهت تدوین و به روز نمودن

استانداردها تشکیل شده و در ایران نیز انجمنهایی در وزارتخانه‌های درگیر در امر آموزش الکترونیکی برای این امر فعالیت مینمایند. علیهذا استانداردهائی در سطح دنیا وجود دارد که در ذیل به چند نمونه از آنها اشاره میشود:

AICC (Aviation Industry CBT Committee) به عنوان قدیمی ترین مشخصات تدوین شده جهت آموزش الکترونیکی است.

IMS Global Learning Consortium عمده فعالیت این گروه پشتیبانی از بکارگیری مشخصات ایجاد شده IMS در محصولات و خدمات ارائه شده تحت Web در راستای یکپارچگی محیط های آموزشی است.

SCORM عبارتست از مشخصات تکنیکی که در راستای آموزش الکترونیکی توسط گروه ADL توسعه داده شده است. این استاندارد بیشترین استفاده کننده را در سطح دنیا دارد.

تسما (تولید و ساماندهی محتوای الکترونیکی) این طرح از طرف شورای عالی اطلاع رسانی در حال فعالیت است.

کارگاه های برگزار شده

نام کارگاه	زمان
کارگاه آموزشی کاربری سیستم	مرداد ماه ۸۶

- تهیه و تدوین آیین نامه‌ها ، دستورالعملها ، روند کاری و فرمها

اهداف و برنامه های واحد آموزش های الکترونیکی

- ارائه آموزش های کوتاه مدت ضمن خدمت برای سطوح مختلف کارکنان

- ارائه آموزش های بلند مدت در سطح تحصیلات تکمیلی

- همکاری در برگزاری فلوشیپ آموزش پزشکی

- برگزاری دوره فلوشیپ آموزش مدرسين الکترونیکی

- برگزاری کارگاه های آموزش تهیه محتوای آموزشی الکترونیکی برای کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه

- گسترش فرهنگ آموزش الکترونیکی در دانشگاه و در منطقه شمالغرب از طریق برگزاری همایش ها

- انجام پژوهش ها و استفاده از نظریه های نوین و کاربردی در امر آموزش

- بهینه نمودن بسترهای سخت افزاری و مخابراتی برای ارائه مطلوب تر دوره های آموزشی

- تهیه آئین نامه های لازم برای تضمین ابعاد اخلاقی و قانونی فرایندها و خدمات آموزشی الکترونیکی

- استفاده از آخرین دستاوردهای علمی موسسات و دانشگاه های داخلی و خارجی در زمینه آموزش الکترونیکی

- انجام رضایت سنجی ها و ارزیابی های دوره ای برای بهبود مستمر کیفیت آموزش الکترونیکی

- جلب مشارکت همکاران با تخصص های مرتبط با برنامه ریزی آموزشی و مدیریت آموزشی برای افزایش کیفیت آموزش

کارگاه آموزشی راهبری سیستم	مهر ماه ۸۶
کارگاه سه روزه آموزش راهبری سیستم جدید	آذر ماه ۸۶
کارگاه توجیهی دروه آموزشی تهیه نقشه های ذهنی	اردیبهشت ماه ۸۷
کارگاه توجیهی دروه آموزشی تهیه نقشه های ذهنی	اردیبهشت ماه ۸۷
برگزاری کارگاه e-trainer	تیر ماه ۸۷
برگزاری کارگاه PhotoShop	شهریور ۸۷
برگزاری سه دوره کارگاه تولید محتوا	دی و بهمن ۸۷

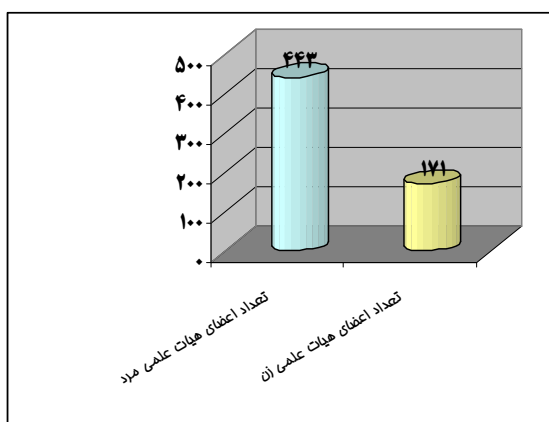
اهم فعالیتهای گروه راه اندازی آموزش الکترونیکی

- مطالعات اولیه برای امکان ایجاد آموزش الکترونیکی
- تصویب ایجاد آموزش الکترونیکی در هیات امنای دانشگاه بعنوان یکی از استراتژیهای میان مدت دانشگاه
- ایجاد بسترهای فرهنگی و فرهنگ سازی آموزش الکترونیکی
- عقد قراردادهای مختلف جهت خرید سامانه فراگیری الکترونیکی و تولید محتوای آموزشی
- خرید و نصب و راه اندازی سرورهای اصلی
- خرید و نصب و راه اندازی UPS
- اجرای کارگاههای آموزشی مختلف برای کاربری و راهبری سیستم
- نصب و راه اندازی نسخه جدید پرتال و سامانه فراگیری الکترونیکی
- بازدید از موسسات آموزش عالی و دانشگاهها ی الکترونیکی فعال در کشور
- اجرای آزمایشی دو دوره کوتاه مدت و تست سامانه

نگاهی آماری به اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز

۱	تعداد کل اعضای هیات علمی	۶۱۴ نفر
۲	تعداد هیات علمی با رتبه استادی	۴۲ نفر
۳	تعداد هیات علمی با رتبه دانشیاری	۱۵۸ نفر
۴	تعداد هیات علمی با رتبه استادیاری	۳۰۸ نفر
۵	تعداد هیات علمی با رتبه مربی	۱۰۶ نفر
۶	تعداد کل اعضای هیات علمی زن	۱۷۱ نفر
۷	تعداد کل اعضای هیات علمی مرد	۴۴۳ نفر

تعداد اعضای هیات علمی به تفکیک جنس

تعداد اعضای هیات علمی به تفکیک مرتبه علمی

دانش پژوهی در آموزش

Scholarship of Teaching

دکتر مهستی علیزاده

مقدمه:

آیین نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی دانشگاه های علوم پزشکی کشور که در مرداد ماه ۱۳۸۷ ابلاغ شد، از اول دی ماه ۱۳۸۷ لازم الاجرا گشت.

در این آیین نامه علاوه بر ذکر شرایط عمومی برای ارتقای مرتبه، شامل داشتن گواهینامه کارگاههای روش های آموزش و پژوهش، تسلط به زبان های خارجی و کار بارایانه و صلاحیت اخلاقی، به ذکر جزئیات فعالیت های آموزشی، پژوهشی و اجرایی پرداخته شده است.

آنچه در ماده یک یا فعالیت های آموزشی بعنوان یک فعالیت شرطی به آن اشاره شده است، بند مربوط به دانش پژوهی آموزشی است که عضو هیئت علمی انتظار می رود حداقل ۳ امتیاز شرطی در این بند کسب نماید.

هریک از ما بعنوان یک عضو هیئت علمی، واژه Professor را با پیشوند Assistant یا

Associate یا متناهی به دنبال نام خود با افتخار اضافه می کنیم. ولی آیا در تدریس واقعا" به اندازه پژوهش یا رشته تخصصی خود سر رشته داریم و حرفه ای یا Professional هستیم؟

با رشد روز افزون و باورنکردنی علوم و فناوری در تمام حیطه ها بخصوص در علوم پزشکی و سلامت، اساتید و

سیاستگذاران علوم پزشکی نیازمند به روز رسانی اطلاعات و دانش خود هستند. از سوی دیگر چالش های مرتبط با سلامت، اقتصاد سلامت، تغییر الگوی بیماریها و نقش سلامت در توسعه نیاز به حضور فعال اساتید دانشگاه ها به منظور ارائه راهکار برای این چالش ها از طریق انجام پژوهش و تربیت و آموزش نیروی انسانی کارآمد در سطح جامعه دارد

بنابراین تعیین استانداردهایی برای آموزش و پژوهش اساتید دانشگاه از اهمیت ویژه ای در جهان برخوردار است.

Menin در سال ۱۹۹۹ به این نکته اشاره کرد که استانداردهای شفاف و مشخصی برای حیطه آموزش به مانند پژوهش و ارائه خدمات برای اعضای هیئت علمی وجود ندارد. وی اشاره کرد که برخلاف پژوهش و ارائه خدمات به بیماران، اساتید دانشگاه بندرت در خصوص نحوه آموزش اطلاعات و آگاهی دارند و تدریس و آموزش بعنوان یک فعالیت علمی، یک حرکت برجسته علمی تلقی نشده بلکه یک وظیفه روتین عضو هیئت علمی است. پژوهش و ارائه روش های نوین مراقبت بیماران در گروه های آموزشی جایگاه علمی بالاتری دارند. جالب این است که "کیفیت پایین تدریس در بخش ها و گروه های آموزشی به راحتی نادیده گرفته شده یا تحمل می شود ولی به ندرت پیش می آید که برخوردی نسبت به کیفیت پایین پژوهش و یا درمان بیماران نشود"

اینجاست که آنها اعتقاد داشتند در بررسی پرونده ارتقایشان حتی در خصوص پژوهش ها "تعداد مقالات" آنها "شمرده" می شود و اهمیتی به کیفیت و اثرگذاری آنها در جامعه داده نمی شود.

در سال ۱۹۹۰ Boyer در بنیاد Carnegie (این بنیاد تاثیر عمیقی در توسعه آموزش گذاشت) کتاب "Scholarship reconsidered" را منتشر کرد. و تعریف دانش پژوهی را که تا آن زمان محدود به فعالیت های پژوهشی و در حد انتشار مقالات در مجلات معتبر بود را بازنگری کرد بطوریکه این بازنگری زلزله ای در بین آکادمیسین ها ایجاد کرد و باعث تغییر در تعریف نقش حرفه ای یک عضو هیئت علمی دانشگاه شد.

در سالهای ۱۹۵۰، Mc Gee و Caplow بیان کردند که اعضای هیئت علمی بعنوان مدرس استخدام می شوند ولی به عنوان محقق مورد ارزیابی قرار می گیرند. در سال ۱۹۸۹ Boyer و Rice با استفاده از داده های موجود در بنیاد Carnegie که طی ۲۵ سال جمع آوری شده بود و انجام یک بررسی روی ۵۰۰۰ هیئت علمی دانشگاههای معتبر جهان چنین بیان کردند که "چالش فعلی، عدم تعادل بین آموزش، پژوهش و خدمات است." بیش از دو سوم اعضای هیئت علمی معتقد بودند که "باید راههای بهتری نسبت به چاپ مقاله برای ارزشیابی عملکرد و ارتقای هیئت علمی وجود داشته باشد" اکثریت قریب به

اتفاق آنها بیان کردند که اثربخشی آموزش باید یک معیار اصلی برای ارتقای عضو هیئت علمی باشد. و جالب

تعریف دانش پژوهی:

هرنوع فعالیت برجسته علمی در حیطه های کشف، آموزش، کاربرد نتایج پژوهش های اصیل و یکپارچه سازی اطلاعات بدست آمده از اجزای مختلف یک رشته یا رشته های مختلف علمی.

فعالیت های اصلی آموزش شامل چه مواردی می شوند؟

در سال ۲۰۰۶ در کنفرانس دانش پژوهی که با حضور روسای دانشکده های پزشکی، اعضای کمیته ارتقای دانشکده های پزشکی امریکا، مدیران گروه ها تشکیل شده بود فعالیت های آموزشی را به قرار زیر تعریف کردند:

۱- برنامه ریزی آموزشی Curriculum Development

۲- تدریس Teaching

۳- مشاوره و راهنمایی تحصیلی Mentoring and

Advising

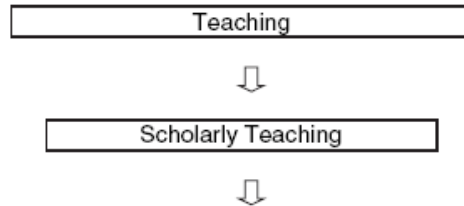
۴- مدیریت و رهبری آموزشی Educational

Leadership and administration

۵- ارزیابی فراگیران Learners' Assessment

مفاهیم و تفاوت چند واژه مهم:
تفاوت تدریس خوب (excellence Teaching) با Scholarly teaching و
Scholarship of teaching چیست؟

Teaching / Scholarship Pyramid

Excellent Teacher: طراحی و اجرای فعالیت های آموزشی شامل برنامه ریزی آموزشی، تدریس، ارزیابی دانشجو و غیره. تدریس خوب یا تعالی در تدریس آغاز یک طیف است که منجر به Scholarly teaching میشود. این مرحله با استفاده از سنجش رضایت دانشجو، مشاهده و قضاوت همکاران، خود ارزیابی و قضاوت کارشناسان سنجیده می شود.

Scholarly Teaching: استفاده از بهترین شواهد در تدریس. فعالیت های آموزشی بر اساس شواهد و مطالعات علمی در این زمینه و بکارگیری نتایج آنها میباشد.

Scholarship of teaching: نتایج فعالیت ها و مداخلات به گونه ای ارائه شود که قابل بازنگری و بررسی توسط همسانان از نظر کیفیت باشد و در سطح عمومی برای استفاده از این تجربه منتشر شود.

بیاد داشته باشیم که دانش پژوهی آموزشی
معادل پژوهش در آموزش نیست.

محصولات دانش

مقاله، گزارش طرح پژوهشی و یا پایان نامه باشد. هرگونه فعالیتی شامل مدیریت اجرایی آموزش، روش های تدریس، طرح درس ها، ابزارهای ارزیابی، مواد و محتواهای آموزشی الکترونیکی، تغییر در برنامه آموزشی را شامل می شود. نقطه مشترک تمام آنها peer review و Dissemination آنهاست.

ارزیابی فعالیت های دانش پژوهی آموزشی: Assessing Scholarship of Teaching

Glassik در سال ۲۰۰۰، معیارهایی را برای ارزیابی فالت های دانش پژوهی آموزشی پیشنهاد کرد که در آیین نامه ارتقا نیز فعالیت های دانشپژوهی آموزشی بر اساس همین معیارها سنجش می شوند. این ۶ معیار به قرار زیرند:

۱- اهداف روشن و واضح Clear Goals

۲- آمادگی و مطالعه کافی Adequate preparation

۳- روش های مناسب Appropriate Methods

۴- نتایج قابل توجه Outstanding Results

۵- ارتباط موثر Effective Communication

۶- نقد بازتابی Reflective Critics

سوالاتی که باید در هر مورد در بررسی فعالیت دانش پژوهی پرسیده شود:

۱- اهداف واضح و روشن:

- آیا هدف مشخص است؟

- آیا اهداف واقعی، قابل دسترسی و قابل سنجش هستند؟

- آیا سوالات مهم در عرصه مورد نظر پرسیده شده اند؟

- آیا اهداف و دستاوردهای فعالیت یا فرآیندهای آموزشی مورد نظر و منافع آن برای جمعیت هدف بیان شده است؟

- آیا اهداف و دستاوردها با نقش و وظایف فراگیران، عضو هیئت علمی و موسسه آموزشی همخوانی دارد؟

۲- آمادگی و مطالعه کافی:

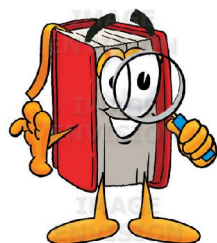
- آیا از منابع و سوابق و مطالعات قبلی به خوبی استفاده شده است؟

- از مواد آموزشی متناسب از نظر تعداد و سطح برای نیل به اهداف استفاده شده است؟

۳- روش های مناسب:

- آیا روشهای بکار گرفته شده، متناسب با اهداف هستند؟

- آیا روشهای انتخابی به طور اثربخشی بکار رفته است؟

۴- نتایج قابل ملاحظه:

- آیا به اهداف رسیده است؟

- آیا فعالیت انجام شده منجر به گشودن عرصه های بیشتر در همان زمینه برای فعالیت های بعدی شده است؟

۵- ارائه موثر

- آیا برای ارائه از یک الگوی مناسب استفاده شده است؟

- آیا با مخاطبین ارتباط درستی برقرار شده است؟

- آیا پیام واضح ارائه شده است؟

۶- نقد بازتابی

- آیا کار خود را نقادانه ارزشیابی کرده است؟

- آیا برای این نقد از شواهد مناسب استفاده کرده است؟

- آیا فعالیت را در معرض نقد دیگران قرار داده است

اخبار مرکز:

تقدیر و تشکر معاون آموزشی وزیر محترم بهداشت و درمان کشور از فعالیت مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی تبریز

شماره
تاریخ
پست

« سال نوآوری و شکوفایی »

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
سازمان آموزش

دورنگار فوری

جناب آقای دکتر قلیپور

معاون محترم آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

باسلام

با توجه به پیشرفت های قابل توجه در زمینه های مختلف آموزش آن دانشگاه بدینوسیله از زحمات فراوان جنابعالی و همکاران ارجمندتان در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی تشکر و قدردانی بعمل می آید. توفیق روزافزون کلیه همکاران آن دانشگاه را در اعتلای آموزش علوم پزشکی کشور از خداوند متعال مسئلت می نمایم./ب

دکتر بهرام عین اللهی
معاون آموزشی

رونوشت:

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
شوقی (گروه توسعه آموزش)

شماره: ۸۸۲۶۲۹۸۳

تلفن: ۸۸۲۶۲۹۷۶

http://kome.tbil.ir : آدرس اینترنتی معاونت آموزشی

بخش مهارت های بالینی :

- آزمون OSCE گروه های مختلف آموزشی دانشکده پزشکی تا پایان سال ۸۷ هر هفته برگزار می گردد
- کارگاه احیای نوزاد جهت پرسنل بیمارستان شمس در تاریخهای ۸۷/۱۱/۲۴ و ۸۷/۱۱/۳۰ به تعداد ۵۰ نفر برگزار می گردد.

- کارگاه احیای بزرگسال برای مشمولین آموزش مداوم با همکاری اداره آموزش مداوم در تاریخ ۲۰/۱۱/۸۷ تشکیل می شود.

- کارگاههای تزریقات ، زایمان طبیعی ، بخیه برای دانشجویان کارآموز ۱ از ساعت ۱۴ الی ۱۷ در حال اجرا می باشد.

ارزشیابی:

- پیگیری مستمر اجرای ارزشیابی درونی از دانشکده ها انجام می گیرد.
- بدنبال آن آمادگی برای انجام مشاوره در خصوص چگونگی ورود و آنالیز داده های ارزشیابی درونی ، طراحی برنامه SPSS براساس فرمهای ارزشیابی درونی دانشکده داروسازی و آنلیز کردن نتایج بدست آمده .
- فعالسازی کمیته بازنگری فرمهای نظر سنجی ارزشیابی شده تدریس اعضای هیات علمی
- بروز سازی لیست اعضای هیات علمی و لیست دروس که بزودی اعلام خواهد شد.

استعدادهای درخشان:

- برگزاری کارگاههای روش تحقیق ، مدیریت نظام سلامت ، آموزش پزشکی ، SPSS و زبان برای دانشجویان عضو دفتر استعدادهای درخشان
- همراه جلسه کمیته دانشجویی جهت پیگیری برنامه تشکیل می گردد.
- چاپ نشریه دفتر استعدادهای درخشان در راه اندازی می باشد.

مدیا سنتر

۱. مساعدت در اجرای دوره مهارتهای دانشگاهی
۲. تبدیل فیلمهای دوره های اجرا شده جهت ارائه در سامانه آموزش الکترونیکی
۳. آموزش کارکنان واحدهای مرکز جهت بروزرسانی سایت توسط هر واحد
۴. مساعدت در اجرای کارگاههای آموزش الکترونیکی
۵. طراحی بانک اطلاعات ارزیابی گروه

آموزش الکترونیکی:

۱. اجرای کارگاههای آموزشی تولید محتوا سه بار در تاریخ های دوم ، شانزدهم و سی ام بهمن ۸۷
۲. تشکیل گروه پیشگامان یادگیری و آموزش مجازی (پیام) با شرکت همکاران شرکت کننده در همایش یادگیری الکترونیکی و تعدادی از همکاران علاقمند دانشکده ها و واحدهای تابع دانشگاه
۳. شرکت در همایش کاربرد یادگیری الکترونیکی در آموزش پزشکی با ۱۰ مقاله از دانشگاه علوم پزشکی تبریز
۴. ارائه گزارش فعالیت های آموزش الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در همایش مذکور

۵. تشکیل کنسرسیوم آموزش الکترونیکی دانشگاههای علوم پزشکی کشور با مشارکت واحد آموزش های الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز
۶. انجام مناقصه خرید نرم افزار کلاس مجازی و اقدامات لازم برای عقد قرارداد.
۷. اقدامات لازم برای تولید محتوای آموزشی دوره تربیت پژوهشگر.
۸. انجام اقدامات لازم برای برگزاری همایش استانی یادگیری الکترونیکی در اسفند ماه
۹. طراحی و اجرای ثبت نام آنلاین برای کارگاههای تولید محتوا
۱۰. بازدید از فعالیت های آموزش الکترونیکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

آموزش پزشکی

برگزاری کارگاههای آموزشی برای اعضای هیات علمی و کارشناسان دفاتر توسعه راه اندازی دوره مهارتهای دانشگاهی برای کارشناسان دفاتر توسعه و اعضای هیات علمی طراحی و تصویب دوره کارشناسی ارشد آموزش علوم پزشکی به صورت نیمه حضوری تدوین برنامه PhD پژوهش دذ آموزش علوم و پیگیری مراحل تصویب آن فعال سازی تیم پژوهش در آموزش و ارتقای کیفی و کمی طرحهای پژوهش در آموزش همکاری موثر در مراحل ایجاد مرکز پژوهش در آموزش علوم پزشکی کمک به بازنگری برنامه راهبردی حوزه معاونت آموزشی دانشگاه همکاری با مدیریت امور آموزش در تشکیل کمیته ارتقای رتبه بندی دانشگاه و ارائه کمک های مشاوره و اجرای آن در دانشکده ها جلب همکاری اساتید برای تقویت شورای آموزشی گروهها تدوین بسته های آموزشی چند رسانه ای و کمک به تدوین محتوای آموزشی الکترونیکی کارگاهها و دوره های آموزشی مهارتهای دانشگاهی در تدوین نرم افزار ارزشیابی جامعه گروههای آموزشی و تکمیل آنلاین فرمهای مربوطه توسط گروهها فعالیت مستمر در طراحی و برگزاری جشنواره آموزشی شهید مطهری